

Πίστη και λογική

Αποτέλεσμα εικόνας για θεοφανης εγκλειστος οσιου θεοφανους του Εγκλειστου

Σας απασχόλησε το θέμα της αιωνιότητος των βασάνων της κολάσεως. Πολύ καλά! Αρχίσατε όμως να το μελετάτε με την ανθρώπινη λογική. Φθάσατε έτσι σε αδιέξοδο και κλονίζεσθε στην πίστη για το δόγμα αυτό.

Νομίσατε ότι εφ' όσον υπάρχει κάτι ακατανόητο σε κάποιο δόγμα της πίστεως, δεν υπάρχει λόγος να το πιστεύουμε. Διαφορετικά σας φαίνεται ότι η πίστη δεν είναι λογική, αλλά τυφλή. Δεν έχουμε αληθινή πίστη, αλλά θρησκοληψία.

Αυτή η αιτία που δημιουργήθηκε σύγχυση μέσα σας, και με τον φόβο μήπως πέσετε σε κανένα αμάρτημα κατά της πίστεως, ζητάτε εξηγήσεις.

Πολύ ευχαρίστως, είμαι έτοιμος να εκπληρώσω την επιθυμία σας και να σας εξηγήσω πως προήλθε όλο αυτό το κονφούζιο μέσα σας.

Από φόβο μήπως κατηγορηθείτε για την τυφλή πίστη, πιαστήκατε από την λογική, η οποία σας γέμισε με την ομίχλη της αμφιβολίας. Αλλά πρώτα απ' όλα θα σας εξηγήσω ποια είναι η τυφλή και ποια είναι η φωτεινή και συνειδητή πίστη, καθώς και μέχρι ποιο σημείο μπορούμε να χρησιμοποιούμε την λογική σε θέματα πίστεως.

Η συνειδητή πίστη είναι αντίθετη της τυφλής και συγκεχυμένης. Η συνειδητή πίστη γνωρίζει σε τι πιστεύει και γιατί πιστεύει. Αγκαλιάζει όλο το περιεχόμενο της πίστεως: Πιστεύει ότι ο Θεός είναι ένας στην ουσία, και τριαδικός στα πρόσωπα. Ότι έπλασε τον κόσμο με μόνο τον λόγο Του και προνοεί γι' αυτόν. Ότι πλασθήκαμε μέσα στον παράδεισο, αλλά ξεπέσαμε με το προπατορικό αμάρτημα και τώρα υποφέρουμε στην εξορία. Ότι ενώ οι ίδιοι προκαλέσαμε την συμφορά αυτή στον εαυτό μας, δεν είχαμε την δυνατότητα ν' απαλλαγούμε απ' αυτή. Γι' αυτό σαρκώθηκε ο Υιός του Θεού και μας ελευθέρωσε από τις συνέπειες της πτώσεως με τα πάθη Του, τον θάνατο, την ανάσταση, την ανάληψη, την ενθρόνιση στα δεξιά του Πατρός.

Πιστεύει ακόμη ότι για να γίνει κανείς μέτοχος της σωτηρίας που εξασφάλισε η ενσάρκωση του Υιού, κατήλθε το Αγ. Πνεύμα στους αποστόλους και θεμελίωσε την Εκκλησία, παραμένει σ' αυτή, αναγεννά με τα άγια μυστήρια στη νέα ζωή τούς πιστούς, τούς ενισχύει, τούς καθαρίζει, τούς αγιάζει, τούς κάνει υιούς και κληρονόμους της βασιλείας των ουρανών.

Όλοι οίσοι είναι πιστά μέλη της Εκκλησίας θα κληρονομήσουν την βασιλεία του Θεού. Ενώ όλοι οίσοι απιστούν θα δοκιμάσουν την αιώνια τιμωρία της κολάσεως.
Αυτά πιστεύουν ακράδαντα και αναμφισβήτητα όσοι έχουν συνειδητή, φωτεινή πίστη.

Ο λόγος για τον οποίο πιστεύουν είναι ένας: Ο Θεός απαιτεί να πιστεύουμε έτσι και όχι διαφορετικά. Λόγος περισσότερο σαφής, συνετός, λογικός απ' αυτόν δεν μπορεί να υπάρξει. Διότι ότι είπε ο Θεός είναι η απόλυτη αλήθεια και δεν χωρεί καμιά αντίρρηση. Χαρακτηριστικό της αληθινής πίστεως σε κάτι είναι να το πιστεύει κανείς επειδή έτσι το θέλει ο Θεός. Μόλις πληροφορηθεί ο πιστός που έχει επίγνωση ότι ο Θεός αυτό

αποκάλυψε και αυτό δίδαξε, το αποδέχεται ολόψυχα, καθησυχάζει και δεν επιτρέπει στον εαυτό του καμιά αμφισβήτηση. Η συνειδητή και φωτεινή πίστη είναι απλή. Αυτήν απαιτεί ο Κύριος λέγοντας: «Εάν μη στραφήτε και γένησθε ως τα παιδία, ου μη εισέλθητε εις την βασιλείαν των ουρανών» (Ματθ. 18,3). Από το ρητό αυτό μπορείτε να συμπεράνετε ότι όποιος πιστεύει κάπως διαφορετικά, κινδυνεύει να μην εισέλθει στην βασιλεία των ουρανών.

Η συνειδητή πίστη δεν έχει ανάγκη από ορθολογιστικές εξηγήσεις. Της αρκεί να μάθει ότι έτσι είπε ο Θεός.

Η χωρίς επίγνωση, τυφλή πίστη είναι εκείνη που δεν γνωρίζει τι ακριβώς πρέπει να πιστεύει και γιατί πρέπει να πιστεύει. Επί πλέον δεν ενδιαφέρεται να μάθει ούτε το ένα ούτε το άλλο. Είναι η συνηθισμένη πίστη του απλοϊκού λαού μας, αλλά όχι αποκλειστικά μόνο του λαού, διότι και μεταξύ «υψηλά ισταμένων» και μορφωμένων προσώπων την ανακαλύπτει συχνά κανείς. Ενώ πολλές φορές μέσα στον απλοϊκό λαό συναντά κανείς άτομα με βαθειά, συνειδητή, ολοφώτεινη πίστη.

Έγινε συνήθεια σε μάς ν' αντιπαραθέτουμε στην πίστη την λογική, που δεν ικανοποιείται μόνο με το «έτσι ο Θεός πρόσταξε, έτσι κι εγώ πιστεύω», αλλά σε όλα εισάγει τον λογικό υπολογισμό. Και όταν αρχίζει να ομιλεί για τα θέματα της πίστεως, ομιλεί σαν ν' αποτελούν κατακτήσεις της. Ντρέπεται ν' αναφέρει «έτσι ο Θεός πρόσταξε», γιατί νομίζει ότι έτσι μειώνεται. Σε μερικούς αυτό φθάνει στο σημείο να μη θέλουν να πιστέψουν σε τίποτε που να μη χωρεί στην λογική τους και να μη συμφωνεί στο σύνολο των γνώσεών τους.

Δεν είναι αμαρτία ν' αναζητήσει κανείς μερικές λογικές εξηγήσεις για την καλύτερη κατανόηση των αντικειμένων της πίστεως. Αυτό έκαναν συχνά και οι άγιοι Πατέρες. Πρέπει όμως να σημειώσουμε ότι για την ουσία της πίστεως αυτό τίποτε δεν προσθέτει. Είναι εντελώς επουσιώδης εργασία. Όποιος συγκέντρωσε λογικές γνώσεις δεν έχει μπροστά στον Θεό προνόμια έναντι εκείνου που δεν συγκέντρωσε, αλλά πιστεύει απλοϊκά και βαθειά σε όλα, επειδή έτσι πρόσταξε ο Θεός.

Οι λογισμοί απιστίας είναι για την πίστη ό,τι οι ακάθαρτοι λογισμοί για την ηθική. Όταν συναντάμε τους τελευταίους τι κάνουμε; Τους διώχνουμε αμέσως. Το ίδιο οφείλουμε να κάνουμε και με τους πρώτους. Ήλθαν λογισμοί αμφιβολίας; Διώξτε τους αμέσως με την ρομφαία της αληθινής πίστεως. Όταν ολοκάθαρα γνωρίζουμε ότι ο ίδιος ο Θεός πρόσταξε να πιστεύουμε, είναι λογικό να επιτρέπουμε στον εαυτό μας αντιρρήσεις; Όταν ο Θεός ομιλεί, το πλάσμα πρέπειν' ακούει και να υπακούει.

Πηγή: Οσίου Θεοφάνους του Εγκλείστου «Απάνθισμα επιστολών», Ιερά Μονή Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής